

megszüntető határozatok három frank illeték mellett beiktatandók.

611. §. Az adós ugyanazon büntetéssel sújtatik, mint a vétkes bukó, ha:

1. a moratorium megadása vagy annak megkönnyítése végett szenvedő vagyona egy részét önként eltitkolta vagy cselekvő vagyonát túlozta;

2. a moratorium megadása fölötti tanácskozásnál egy vagy több koholt hitelezőt vagy olyant segített elő vagy engedett fellépni, kinek követelése, melyek alapján a tanácskozásokban részt vettek, túlozva voltak.

612. §. Ugyanazon büntetéssel sújtatnak azok, kik anélkül, hogy hitelezők volnának, a moratorium megadása fölötti tanácskozásokban részt vettek, vagy kik mint hitelezők követeléseiket, melyek alapján a tanácskozásokban részt vettek, csalárd módon feljebb emelték.

613. §. A moratorium lejárta után hat hónapon belül kiűtött csőd esetén a fizetési megszüntetés a 442. § megváltoztatásával törvény erejénél fogva a moratorium megadására irányított kérvény beadásának napjára állapittatik meg.

A 445. §-ban meghatározott semmiségen kívül hatálytalanok az adós által a felügyelő biztos jóváhagyása nélkül teljesített cselekmények, melyekhez ezen jóváhagyás megköveteltetik.

614. §. A moratorium ipari telepek tulajdonosának, kik a törvény által kereskedőknek nem tekintetnek — is megadható.

Az ilyen moratoriumra nézve jelen czim minden határozománya a 613. § kivételével alkalmazásba jön.

Amennyiben ezen moratorium lejárta után a fizetések megszüntetése vagy cessio bonorum áll be, ezen esetben annak tartama alatt létrejött határozatok alapján bejegyzett jelzálogok és az adósnak a felügyelő biztos jóváhagyása nélkül teljesített cselekményei olyan esetekben, midőn ezen jóváhagyás szükséges — semmisek és hatálytalanok.

## A modern jogtudomány új feladata.

Dr. Meili F. zürichi egyetemi tanár és ügyvédnek a bécsi jogászegyletben, 1892. április 2-ikán tartott felolvasása.

(Folytatás.)

A figyelmet különösen két új szerződési tervezetre hívom fel:

a) *Egyezmény a gyári vagy kereskedelmi védjegyek nemzetközi bejegyzése tárgyában* (Svájc, Belgium, Spanyolország, Franciaország, Guatemala, Olaszország, Németalföld, Portugál, Tunis.)

Szövege következő:

1. §. Minden szerződési állam polgára vagy alattvalója saját államában letett gyári vagy kereskedelmi védjegyet a többi

államokban az által biztosíthatja, hogy ezen védjegyeket az ország hatóságai által, melyben keletkeztek, a berni nemzetközi irodában letéteti.

2. §. Jelen egyezményhez nem járult államok azon polgárai és alattvalói, kikre az egyezmény 3. §-ának feltételei vonatkoznak, a szerződő államok polgárai és alattvalóival egyenlő elbánásban részesíttetnek.

3. §. A nemzetközi iroda az 1. § szerint letett védjegyeket azonnal bevezeti s ennek megtörténtét a többi államokkal közli. A bevezetett védjegyek a nemzetközi iroda naplójának függelékében a letévő által készített rajz alakjában vagy francia nyelven készített leírás útján tétetnek közzé.

A bevezetett védjegyek terjesztése végett, minden állam közigazgatási hatósága tetszés szerinti számú ingyenes példányt kap ezen közzétételről, a nemzetközi irodától.

4. §. A nemzetközi irodában történt ezen bevezetéstől fogva minden védjegy a részes államokban ugyanazon védelemben részesül, mintha közvetlenül ott tétetett volna le.

5. §. A közigazgatási hatóságok azon országokban, melyekben erre jogosítvák, a nemzetközi iroda értesítvénye folytán kinyilatkoztathatják, hogy az illető védjegy területökön oltalomban nem részesülhet.

Ezen nyilatkozat a 3. §-ban körülírt értesítvényt követő év folyamán teendő meg.

A nemzetközi iroda az ezen módon hozzája jutott nyilatkozatot a védjegy államával és tulajdonosával haladéktalanul közli. Az érdekeltnek ugyanazon felebbviteli út áll rendelkezésére, mintha a védjegyet közvetlenül azon államban tette volna le, hol az oltalom megtagadtatott.

6. §. A nemzetközi irodában történt bevezetés által elért oltalom, attól számított 20 évi tartammal bír, de nem vehető igénybe oly védjegy számára, mely saját államában többé törvényes oltalomban nem részesül.

7. §. A bevezetés az 1. és 3. §§ szabványaihoz képest mindig megújítható.

Az oltalmi idő megszünte előtt hat hónappal a nemzetközi iroda a védjegy államának közigazgatási hatóságához és a tulajdonoshoz szolgálati értesítést intéz.

8. §. A védjegy állama belátása szerinti illetéket állapít meg, melyet magának a nemzetközi bevezetés tárgyát képező védjegy tulajdonosától behajt.

Ezen illetékhez 100 frankot kitevő nemzetközi illeték járul, melynek évi hozadéka ezen egyezmény végrehajtása által okozott közös költségek levonása után, a szerződéses államok közt egyenlő részben felosztatik.

9. §. A védjegy államának közigazgatási hatósága bejelenti a nemzetközi irodának az érvénytelenítéseket, töröltetéseket,

lemondásokat, átruházásokat és egyéb változásokat, melyek a védjegy tulajdonjoga tekintetében létrejöttek.

A nemzetközi iroda ezen változásokat bejegyzí és a szerződéses államok hatóságaival közli, egyszersmind pedig naplójában azonnal közzéteszi.

10. §. A közigazgatási hatóságok jelen egyezmény részleteinek végrehajtása tárgyában kölcsönös megállapodásra jutnak.

11. §. Az ipari tulajdon védelmére fenálló unióhoz tartozó államok, melyek jelen egyezményben részt nem vettek, kívánásukra abba beléphetnek és pedig az ipari tulajdon védelmére keletkezett 1883. márczius 20-iki egyezmény 16. §-ában előirt forma szerint.

Amint a nemzetközi iroda valamely államnak jelen egyezménybe való lépéséről tudomást nyer, ezen állam közigazgatási hatóságának a 3. §-hoz képest megküldi ama védjegyek összjegyzékét, melyek azon időben nemzetközi oltalomban részesülnek.

Ezen kézbesítés által az érintett védjegyek részére az előző határozmányokban foglalt jogelőnyök a belépő állam területén biztosíttatnak és a kézbesítés keltétől számíttatik az egyévi idő, mely alatt az érdekelt közigazgatási hatóság az 5. §-ban előirt nyilatkozatot megteheti.

12. §. Jelen egyezmény ratifikálandó és a ratifikációk legkésőbbben 6 hónap alatt Madridban kicserélendők.

A ratifikációk kicserélése után egy hónappal hatályba lép és ugyanazon érvénnyel és tartammal bír, mint az 1883. márczius 20-iki egyezmény.

Ezen egyezményben rendkívüli haladás rejlik, annak terve Svájcz által lett ajánlatba hozva Rómában és Madridban a szerződés tervezetéhez vezetett, mely annyival figyelemre méltóbb, mert Kohler az ilyen nemzetközi lajstrom létesítését keresztülvihetlennak nyilvánította.

b) *Egyezmény az árúk eredete hamis jelzésének megtiltása tárgyában* (Svájcz, Brazília, Spanyolország, Franciaország, Nagybritannia, Guatemala, Portugál és Tunis.)

Ezen egyezmény következőképen hangzik:

1. §. Minden iparczikk, mely hamis eredetjelzéssel van ellátva, melyben közvetve vagy közvetlenül eredetének államául vagy helyéül a szerződéses államok egyike vagy ezekben fekvő hely van megjelölve: a behozatalnál az említett államok mind-egyikében zár alá vétetik.

A zárlat azon államban is foganatosítható, hol a hamis eredet-jelzés alkalmaztatott vagy abban, melyben a hamis jelzéssel ellátott iparczikk behozatott.

Amennyiben valamely állam törvényhozása a zárlatot a behozatalnál meg nem engedi, ezen esetben a behozatali tilalom lép annak helyébe.

Amennyiben pedig valamely állam törvényhozása a zárlatot

az ország belsejében meg nem engedi, annak helyébe azon jogeszközök lépnek, melyeket a törvény hasonló esetekben a honosoknak biztosít.

2. §. A zárlat az államügyesség vagy érdekelt fél — egyén vagy társaság kérelmére minden állam saját törvényhozása értelmében foganatosíttatik.

Transito áruknál a hatóságok a zárlat foganatosítására nem kötelesek.

3. §. Jelen határozmányok az eladót nem akadályozzák abban, hogy nevét vagy czégét olyan ipari czikkekre alkalmazza, melyek más államból származnak, mint amelyben eladatnak, ezen esetben azonban a gyártási, vagy eredeti állam vagy hely is pontosan és világosan megjelölendő.

4. §. Minden állam bíróságai határoznak a fölött, hogy mely elnevezések nem esnek faji természetök folytán jelen egyezmény határozmányai alá. A bortermelési czikkek eredetének megjelölése azonban jelen szakasz által megállapított fentartásban nem foglaltatik.

5. §. Az ipari tulajdon védelmére fenálló unióhoz tartozó államok, melyek jelen egyezményben részt nem vettek, kívánságukra abba beléphetnek és pedig az ipari tulajdon védelmére keletkezett 1883. márczius 20-iki egyezmény 16. §-ában előírt forma szerint.

6. §. Jelen egyezmény ratifikálandó és a ratifikációknak legkésőbbben 6 hónap alatt kell kicseréltetniök.

A ratifikációk kicserélése után egy hónappal hatályba lép és ugyanazon érvénynyel és tartammal bír, mint az 1883. márczius 20-iki egyezmény.

A nemzetközi egyezmények ezen anyagba való felvétele által annak látkörét intensív módon kibővíti. Az üzleti igazság részére itt garanciák szereztetnek: az üzleti illoyalítás tág tere itt nemzetközi alapon és gyökerénél fogva támadtatik meg. És én a nemzetközi értekezlet ezen eljárását nagy mértékben pártolándónak találom. A mit az egyes államok belső jogéletükre rendeznek, itt közvetlenül egy unió területére fixiroztatik. Hogy ez a nemzetközi forgalomra nézve minő fontossággal bír, az bővebb fejtegetésre nem szorul.

*Bizvást remélem, hogy Ausztria-Magyarország és a német birodalom ezen jogi uniótól és a tervezett kibővítésektől többé sokáig távol maradni nem fognak.*

IV. *A szerzői jog a tudomány és művészet szellemi termékei terén.*

Ezen kérdések is a világjog alapján állanak és azon meggyőződésnek kell maga részére utat törni, hogy itt egyöntetű törvényhozásra van szükség. Sőt az 1886. szeptember 9-iki egyezmény, már tényleg egyes egyenlő nemzetközi jogszabályokat tartalmaznak és a német birodalom már az első nemzetközi gyűlésen a szerzői jogok egyes további részleteinek az egész unióra nézve, egyöntetű törvényhozási szabályzatát támogatta.

Ezen unióhoz tartoznak: Németország, Belgium, Spanyolország, Franciaország (Tunis-sal), Angolország, Monaco, Luxemburg, Haiti és Svájc köztársaságok. *Ausztria-Magyarország, sajnos, még távol maradtak tőle.*

#### V. *A forgalmi jog és különösen a vasuti jog.*

A mi a vasuti jogot illeti, már közel 20 év óta munkálkodnak a vasuti árufuvarozásra vonatkozó egyezményen. A javaslat 1890. október 14-ikén aláíratott a részes államok képviselői által és jelenleg az egyes államok jóváhagyása alatt áll, a melyen kételkedni nem lehet. A német birodalom a ratifikációt kimondta. Ezen egyezményhez fognak tartozni: Belgium, Németország, Ausztria-Magyarország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg, Németalföld, Oroszország és Svájc. *Itt a nemzetközi vasuti árufuvarozási jog teljes kodexe előtt állunk:* minden jogi kérdést rendez, mely a nemzetközi árufuvarozásból eredhet. Ezen nemzetközi jogkönyv azon magánjogi vasuti jogviszonyokat szabályozza, melyek különböző vasuti államterületek közötti forgalomban keletkeznek, mi mellett jelentőséggel bír, hogy az egyezmény korlátokat vont maga elé: a podgyász- és személyszállításra nem vonatkozik. Másrészt olyan dolgokra kiterjeszkedik, melyek részben a fuvarozási jogon kívül állanak, a mennyiben a kereseti jogot, az ítéletek elévülését és elismerését az egész unio területére nézve, szabályozza.

*Ezen itt kiemelt tereken lassanként beható, egyenlő nemzetközi jog keletkezhetik, a mennyiben tudományos elbáránsban részesíttetnek.* Ezen fejlődési processusban különösen azon anyagok részesülnek kedvezményben, melyek nemzetközi iroda tárgyává tétettek. Ez vonatkozik az ipari tulajdonra, továbbá az irodalmi és művészeti tulajdonra, valamint a kilátásban levő vasuti irodára; a nemzetközi posta- és távirdai iroda eddig lényegében az üzleti forgalom fontos kérdéseivel foglalkozott. *Az irodák pedig a jogfejlődés szolid határkövei és világjogi természetű büszke alakok.*

## II.

A föld kerektségén létező népek modern érintkezésével a jogtudományra nagy feladat vár, melyet röviden az emberiség egyetemes jogtörténetének nevezhetünk. A kereskedelmi jog specziális terén ez már egy nagy tudós által megkezdett: értem Goldschmidt nagyszabásu művét és ezen történeti, emberi alapon felépítendő a jog többi részei. *A jogtörténet studiumát, néhány ezer évvel előbből kell kezdeni és az egész világ területére kiterjeszteni.* A jogtörténetet rendszerint a rómaiak idejével kezdjük. A XII. tábla a kiindulási pontot és a corpus juris az elméleti középpontot — mintegy a juristicus muzeumot — képezi a jogászra nézve. Az újabb kutatások azonban bebizonyították, hogy azon első codexet már hatalmas jogi élet előzte meg és teljesen érthető, hogy a forgalom kiterjesztése és a legféléesebb

és régibb népekkel való modern ismerkedés, jogi szokásaik és régi jogtétteleik tanulmányozására ösztönöznek. Mindenesetre mély homály borítja azon kérdést, mikor lépett fel az emberiség legelőször. Különösen Indiában azonban már igen korán fejlődött a jog- és törvényismeret. Az állittatik ugyan, hogy az indiai könyvek és törvények szórszálhasogató discussiókat és constructiókat visznek végbe, ámde eltekintve attól, hogy a hajszálhasogató gép időnként még ma is működik, azon magas erkölcsi érzék hangsúlyoztatik, mely különösen az indus kötelmi jogban nyilvánul. *Jövőben szükséges lesz, hogy a jogászok a sanscrit nyelvet is tanulmányozzák.* Számos munka foglalkozik az indus joggal, pl. Jolly, *Outlines of an history of the Hindu law of partition inheritance and adoption* (1885.); Jolly, *Ueber die Systematik des indischen Rechtes*, a *Zeitschr. für vergl. R. W.* I. 234—260 l.; Jolly, *Beiträge zur indischen Rechtsgeschichte*, a *Z. der deutschen morgenländischen Gesellschaft*, 44. k. 339 l.; Bühler, *Digest of Hindu law* 3. ed; Kohler, *Indisches Obligationen- und Pfandrecht*, a *Z. für vergl. R. W.* III. 161—201 l.; Kohler, *Indische Gewohnheitsrechte*, u. o. VIII. 89—147 l.; Kohler, *Indisches Ehe- und Familienrecht*, u. o. III. 342 l.; Kohler, *Altindisches Processrecht* (1891.).

Az indus jogkönyvek most már össze is vannak gyűjtve és az érdeklődés, mely Manu iránt mutatkozott, a részletes olvasmány által csak fokoztatik.

A jogtudománynak itt a philológiával kapcsolatba lépni és a siker után közösen törekedni kell. Kohler rámutatott az iudus perjog nagy jelentőségére és a Vyavahāra egyes mondatai egészen modern illattal bírnak, pl. „A kereset legyen szűkszavú, anyagban bő, a hiányoktól ment, melyekben a panasz szenvedhet. A válasz legyen a kereset tartalmának megfelelő, sokatmondó, határozott, nem terjengős, átható, szószaporitástól ment, találó, egyértelmű.”

Az assyriai-babyloniai ékjegyokmányok, melyek táblácskákra vannak feljegyezve, a jogügyleteket fejtik ki és Kr. e. 1100-ik évig terjednek. A babyloniai szövegek részben összegyűjtettek Strassmaier J. N. által, v. ö. I—IV. füzet, *Inscriptionen von Nabonidus, König von Babylon 555—538 l.* (1134 felirat); V—VI. füzet, *Inscriptionen von Nabuchodonosor 604—561 l.*; VII. füzet, *Inscriptionen von Cyrus 538—529 l.*; VIII—IX. füzet, *Inscriptionen von Cambyse 529—521 l.*

A babyloniai-chaldäi kor jelentőségét kifejti Kohler, a *Z. für vergl. R. W.* III. 201—218 l. és V. 376—384 l., Kohler és Peiser, *Aus der babylonischen Rechtslehre*, I. füzet (1890.), II. füzet (1892.); Peiser, *Jurisprudentiae Babylonicae quae supersunt* (1890.); Peiser, *Babylonische Vorträge des Berliner Museums in Autographie, Transcription und Uebersetzung*, Kohlernek jogi fejtegetései mellett (1890.); sőt Revillout iratokat közöl Krisztus előtti 23-ik századból!



Az új kutatások bizonyossá tették, hogy a babyloniai jogban a rabszolgák peculium-joga fenállott, hogy kezességi szerződés létezett, abstract kötelezvények a causa debendi kijelölése nélkül érvényesek voltak, a zálogjog, különösen az antichretikai ki volt fejlődve, kamat-maximum létezett, az eskü mint bizonyítási eszköz ismeretes volt.

Az egyiptomi jog (az egyiptomi fénykor körülbelül Kr. e. 1600. évre esik) részben jellemeztetik Revillout által és különös érdekekkel bir, hogy a kötelelem kölcsönös megegyezés folytán (mancipatio vagy in jure cessio nélkül) keletkezett, hogy a fiducia zálogszerződés már Egyiptomban létezett, hogy a kamatoknak a tőkét elérni nem volt szabad. Sőt Revillout azon eszmét fejti ki, *hogy a római jogot az egyiptomi és babyloniai időkre kell visszavezetni.*

A görög jog is nagyobb figyelemben részesül újabb időben. Gneist-nak munkája mellett: „Die formellen Verträge des neueren römischen Obligationenrechtes in Vergleichung mit dem Geschäftsformen des griechischen Rechtes“ utalok Maier és Schömann-ra, Der attische Prozess, ujonnan átdolgozva Lipsius I. H. által (Berlin 1883—1887. I. és II.); Hermann K. F.-re, Lehrbuch der griechischen Privatalterthümer mit Einschluss der Rechtsalterthümer (1870.); Hofmann-ra, Beiträge zur Geschichte des griechischen und römischen Rechtes (1870.); Schlulthess O-ra, Vormundschaft nach attischem Recht (1886.); Hafter E.-re, Die Erbtochter nach attischem Recht (1887.); Mitteis-ra, Reichsrecht und Volksrecht in den östlichen Provinzen des römischen Kaiserreiches.

Nagy jelentőséggel bir továbbá Gortyn-nak 1884-ben felfedezett törvénye.

A tudományos érdeklődés azonban a földgömb többi geographiai alkatelemeire is kiterjesztetett. Csupán a következő munkákra utalok: Kohler, Aus dem chinesischen Civilrechte a Zeitschrift für vergl. R. W. VI. 351. Kohler, Das chinesische Strafrecht (1886.); Kohler, Rechtsvergleichende Studien über islamitisches Recht, das Recht der Berbern, das chinesische Recht und das Recht auf Ceylon (1889.); Kohler, das Recht von Bengalen a Zeitschr. für vergl. R. W. VIII. 89. 262. IX. 321.; Kohler, Das Recht der Armenier, u. o. VII., 385—436. (különösen 400. l.); E. Koehne, Das Recht der Kalmüken, u. o. IX. 445—475; Post, Afrikanische Jurisprudenz 1887.; Kohler, Zur Geschichte der islamitischen Rechtssysteme a Zeitschr. für vergl. R. W. V., 384.; Kohler, Das vorislamitische Recht der Araber a Z. für vergl. R. W. VIII., 238.; Sawas Pasha, Etude sur la theorie du droit musulman I. (1892.).

Ezen és hasonló tanulmányokban az alapkövek gyűjtetnek össze az emberiség egyetemes története részére és csak a jogi építésre várnak, ki azokat művésziösen összeállítsa és solid épületté alkossa. Ehez azonban sok munkatárs szükséges.

Bármennyire vitások legyenek még egyes kérdések, mégis megállapítható, hogy a jog teljes felépítése *egységes lánczolatot képez*, hogy a jog kifejlődése egy jelentéktelen pontból indult ki és a létező felhasználásával tovább fejlődött, hogy a római jogban a véglegesen és állandóan megállapított jogfogalmak járulnak elénk, hosszú történeti processus eredménye gyanánt. Nem az látszik igaznak, a mit Revillout állít, hogy a római jog az egyiptomi és babyloni időkre vezetendő vissza, hanem hogy a római jogi korszak mintegy a jogfogalmak juristicus pénz-vertéjét képviseli az összegyűjtött világjogi eszmék alapján.

(Folytatása következik.)

## TÖRVÉNYKEZÉS.

*A részvénytársaság igazgatóságának tagjai irányában a nyereségjutalék tekintetében eleget tesz, ha az alapszabályilag meghatározott és a közgyűlés által jóváhagyott mérleg alapján a nyereségjutalék összegét az igazgatóságnak kiszolgáltatja. Az abban való egyénenkénti részesülést az igazgatóság tagjai egymás között vannak jogosítva meghatározni.\**

**A budapesti kir. keresk. és váltótörvényszék mint kereskedelmi bíróság** ítél: A kir. törvényszék kötelezi alperest 2355 frt 56 kr. tőkének, ezután a kereset beadásától, vagyis 1889. június 8-tól számítandó 6% kamatnak és 76 frt költségnak 15 nap alatt, végrehajtás terhe mellett felperesek részére leendő megfizetésére.

Indokok: Felperesek, mint Weisz B. Ferencz örökösei, az örökhagyónak igazgatói minőségében alperestől az 1888. jan. 1-től 1889. márcz. 31-ig, bekövetkezett halála napjáig letelt időre, az 1888. üzleti évi nyereségből az alapszabályszerűleg járó nyereségjutalék megfelelő része fejében követelik a válasziratilag 2355 frt 56 kr-ra leszállított kereseti összeget.

Az 4) alatti alperesi alapszabályok 60. §-a szerint az igazgatóság tagjai a részvénytőke után számított 5%-os kamat levonásával mutatkozó nyereségből 12%-ot kapnak; felperesek jogelődje tehát igazgatósági tagnak megválasztatása, illetőleg a felek egyező előadása szerint az 1887. évi márcz. 22-iki közgyűlésen újra megválasztatása és a választásnak részéről elfogadása következtében alperes és felperesek jogelődje között szerződési jogviszony jött létre, melynek alapján felperesek jogelődje jogot nyert az igazgatóság tagjainak a nyereségből az alapszabályok által biztosított jutaléokra, alperes részvénytársaságra pedig az a

\* Ezen fontos jogesetre felhívjuk olvasóink figyelmét.

Szerk.